

Kirkerådet/Mellomkirkelig råd/Bispemøtet

Oppdatert 4. des. 2023

Dialogaktiviteter og tiltak knyttet til krigen i Israel og Gazas påvirkning i Norge

Kirkens budskap

Fra kirkens ledelse har man løftet fram menneskeverdet og de humanitære følgene av terroren og krigen. Fokus har vært på sivile ofre og at krigshandlingene må opphøre umiddelbart. Konflikten må løses gjennom diplomatiske forhandlinger og ikke med våpenmakt. Vi har også lagt stor vekt på hvordan mange nordmenn, særlig jøder og muslimer, berøres av konflikten og vi har oppfordret menighetene til å ta vare på disse i sine lokalsamfunn.

Kirkens sentrale ledere har valgt å delta på arrangementer som har hatt bred støtte og ikke på de som vi oppfatter som for ensidige i sin støtte til den ene parten i konflikten. Gjennom dette har vi forsøkt å nyansere de harde frontene fra begge sider i debattene i Norge

Den norske kirke har nær kontakt med vår søsterkirke i regionen og kristne palestinske organisasjoner, og vi har sett det som vår oppgave å formidle deres perspektiver inn i den norske debatten. De har en moderat og ikke-polariserende rolle og er talspersoner for rettferdighet for alle parter og for fredelige, ikke-voldelige løsninger. Gjennom å formidle deres perspektiver håper vi å bidra til å nyansere de skarpe frontene, også her hjemme.

Dialogtiltak – kontakt med jødiske og muslimske miljøer

Umiddelbart etter 7. okt. ble det sendt kondolansesilsener fra kirkeledere til Det Mosaiske Trossamfunn. Det var også kontakt med muslimske ledere. Det at vi kjenner hverandre personlig gjennom mange års samarbeid, gjør at det er lett å ta kontakt i krisesituasjoner.

Preses Olav Fykse Tveit og representanter fra MKR var til stede på minnemarkeringen i Synagogen i Oslo. De deltok også i Synagogens markering av Krystallnatten.

De har også besøkt moskeer, for å gi uttrykk for medfølelse med muslimer i Norge som er særlig berørt og for å få høre om hvordan muslimske miljøer opplever situasjonen. Kirkens representanter har deltatt på ulike minnemarkeringer for palestinere, bl.a. i Rådhuset 29. november. (Invitasjonen til Rådhusets markering for israelske ofre lørdagen før kom for seint til at det var mulig å delta).

Den norske kirke ble utfordret av European Council of Religious Leaders (ECRL) til å invitere til en samling for jødiske, kristne og muslimsk ledere i Europa. Rådet selv var ikke i stand til å arrangere dette på grunn av den anspente situasjonen, men man anså at Den norske kirke har så stor tillitt internasjonalt at den kunne være vertskap. Det norske kirke tok på seg oppdaget sammen med Den katolske kirke i Norge og, i samarbeid med ECRL, sende vi ut invitasjoner til om lag 20 religiøse ledere og planla

møtet. Dessverre viste det seg at det ikke var mulig å få til dette på så kort varsel, til tross for interesse. Vi holder muligheten åpen for å arrangere et møte tidlig neste år.

Den norske kirke tok så initiativ til en samling for norske jøder, kristne og muslimer og av ulike grunner, ble det naturlig at STL ble den som inviterte. STL oppfattes som en «nøytral» og samlende plattform for alle. En slik samling ble gjennomført på Granavolden 26. – 27. november med seks deltagere fra hver, Den norske kirke, Den katolske kirke, Det Mosaiske Trossamfund og Muslimsk Dialognettverk. Både toppledere og to ungdommer fra hver gruppe deltok. Det ble lagt stor vekt på å få med ungdommer. Ved hjelp av godt etablert dialogmetodikk skapte vi et «trygt rom» for åpne, ærlige, krevende og konstruktive samtaler om relasjoner og samtaleklima i Norge. Tema var ikke selve krigen, men hva den gjør med oss her hjemme. Dette var en viktig samling for å opprettholde gode relasjoner og for samtaleklima ikke bare mellom ulike gruppene, men også innad i den enkelte gruppe.

[Dialogmøte om krigen i Israel og Palestina - Samarbeidsrådet for tros og livssynssamfunn \(stl.no\)](#)

Reaksjoner og uttalelser fra kirken sentralt

11. oktober kom preses med sin første uttalelse med klar fordømmelse av Hamas' angrep og Israels bombing.

[Sivile liv må beskyttes - Den norske kirke \(kirken.no\)](#)

17. oktober ble det sendt ut en oppfordring til menighetene om å delta i en global bønnedag initiert av kirkens verdensråd.

[Ber om fred - Den norske kirke \(kirken.no\)](#)

18. oktober Bispemøtet kom med sin uttalelse

[– Krigen må ta slutt - Den norske kirke \(kirken.no\)](#)

Denne uttalelsen ble også oversatt til engelsk og delt med internasjonale partnere. Vi har fått tilbakemeldinger på at Den norske kirke er en av de europeiske kirker som har kommet med tydeligst uttalelse om krigen og som tok til orde for umiddelbar stans i krigshandlingene av hensyn til de enorme menneskelige lidelsene.

I forbindelse med markeringen av Allehelgen oppfordret preses til å minnes ofrene i Israel og krigen og ha omsorg for deres pårørende og andre som rammes. Han kommenterte også våpenhvilen.

[Tid for sorg og å minnast - Den norske kirke \(kirken.no\)](#)

[Våpenkvile for sivile - Den norske kirke \(kirken.no\)](#)

Preses har ved flere andre anledninger lagt ut kommentarer på sin Facebook-side som er gjengitt og delt i andre medier.

Flere andre biskoper har gjort tilsvarende, men det har vi ingen samlet oversikt over.

Oppfordringer til forbønn og støtte: ressurser til menighetene

Rett etter 7. oktober ble det opprettet en side i kirkens [digitale ressursbank](#) hvor det ble lagt ut forslag til forbønner, oppfordringer til humanitær støtte via Kirkens Nødhjelp og til vår palestinske søsterkirke. Det ble også lagt ut tips til hvordan menighetene kan snakke med barn og unge om krigen. Uttalelser fra kirkeledere i Jerusalem, kristne organisasjoner i regionen ble også delt.

[- Ressursbanken, Den norske kirke \(kirken.no\)](#)

Dette materialet er også formidlet gjennom de ukentlige [nyhetsbrev](#) som Kirkerådet sender ut til ansatte og frivillige i kirken og gjennom digitale allmøter.

Menigheter over hele landet har tatt krigen med i sine forbønner og flere har hatt lokale arrangementer og deltatt i markeringer i sine lokalsamfunn, men det finnes ingen samlet oversikt over dette.

Markeringer og seminarer

Den norske kirke var en av initiativtakerne til [markeringen utenfor Stortinget 28. oktober](#). Markeringen rettet søkelyset mot de sivile ofrene for terroren og bombingene. Et premiss for vår deltagelse var at markeringen skulle ha en bredde i arrangørene, noe flere av de store humanitære organisasjonene bidro til.

Preses' appell under markeringen ble senere delt av mange.

[Markering for sivile - Den norske kirke \(kirken.no\)](#)

[Tusenvis møtte opp på solidaritetsmarkeringen for sivile - Den norske kirke \(kirken.no\)](#)

Rett etter markeringen var det en fredsgudstjeneste i trefoldighet kirke.

Det har vært markeringer hvor kirken har vært medarrangør og fredsgudstjenester i en rekke byer. Dette har vi ingen samlet oversikt over.

Besøk av biskop em. Munib Younan

Den norske kirke har vært vertskap for et ukeløst besøk av den palestinske biskopen Munib Younan, siste uke i november. Han er nok den mest respekterte palestinske kirkelederen, en fantastisk god formidler og en som mange lytter til. Han har deltatt på en rekke møter i Bergen, Trondheim, Oslo og Moss og fått mye medieoppmerksomhet. Fra vår side har hans fredsbudskap til nordmenn vært et viktig bidrag til å løfte fram andre stemmer enn de mer ensidige ytterfløyene.

Trondheim:

[Biskop Munib Younan besøker Nidaros bispedømme - Nidaros biskop og bispedømmeråd. Preses i bispemøtet. \(kirken.no\)](#)

[Biskop Munib Younan i Trondheim - Nidaros biskop og bispedømmeråd. Preses i bispemøtet. \(kirken.no\)](#)

Bergen

[Besøk av palestinsk biskop i Bergen - Bergen domkirke menighet \(kirken.no\)](http://kirken.no)

[Kristen-palestinsk biskop ber Norge ta en sentral rolle for å få en løsning på Israel/Hamas-krigen. \(tv2.no\)](http://tv2.no)

NRK Kveldsnytt hadde innslag fra gudstjenesten i Trefoldighet 27. nov. Munib Younan var også intervjuet i Dagen, Vårt Land (også Podcast).

Møter med myndighetene og andre organisasjoner

Preses og andre ledere har deltatt på møter med statsminister og tros- og livssynsminister i STL-sammenheng.

[STLs innledning på dialogmøte med statsministeren og tros- og livssynsministeren - Samarbeidsrådet for tros og livssynssamfunn](#)

MKR deltar i flere nettverk med humanitære organisasjoner, fagbevegelsen, og solidaritetsorganisasjoner. I denne sammenheng har man hatt møte med utenriksministeren om situasjonen i Gaza. Staben i Kirkerådet/Mellomkirkelig råd har også deltatt i andre møter i ulike samarbeidsrelasjoner.

Uttalelse fra lederforum i STL

[Uttalelse fra Religions- og livssynslederforumet i STL - Samarbeidsrådet for tros og livssynssamfunn](#)

Mellomkirkelig råd var en av arrangørene av den internasjonale fagkonferansen i Oslo 20. november «Conference From Occupation and War to Freedom and Justice». En rekke forskere, representant for UD og over hundre deltakere fikk en solid gjennomgang av internasjonal rett og politiske sider ved situasjonen i Israel og palestina. Kompetansebygging er viktig for å unngå polarisering.

Dialogsentrene har meldt inn dette:

Kirkelig Dialogsenter Oslo

Med i ulike sammenhenger (kurs og seminarer, konferanser og oppdrag i kirker og menigheter iblant annet Den norske kirke), og jobber aktivt videre med «Sier vi». Er koordinator for arbeidet i Norge sammen med Steinar Ims.

Kirkelig Dialogsenter i Drammen/Drammen og omegn tros- og livssynsforum (DOTL):

Pågående dialoger i DOTL – blant annet med representanter for muslimske trossamfunn.

I Drammen er det ikke representert et jødisk trossamfunn.

Skolebesøk med åpne spørretimer der elevene styrer tematikken.

Kirkelig Dialogsenter Trondheim

Relevante dialogaktiviteter og tiltak i initiert av Kirkelig Dialogsenter Trondheim:

- Modige møter – unge snakker om tro. Møte avholdt 15.10 med tema Fordommer. Vi tematiserte muslimhat, antisemittisme, religiøs diskriminering med særlig henblikk på situasjonen i Israel og Gaza. Arrangementet var for unge med forankring i ulike tros- og livssyn.

- Besøk i synagogen og samtaler med forstander, styreleder og andre medlemmer i Det jødiske samfunnet i Trondheim. Dialogsenteret har tatt initiativ til et møte mellom synagogen og Den norske kirke. Invitasjon har gått ut. Møtet er ønsket av alle involverte.
- Solidaritetsmarkering for Gaza kvelden 27. november kl. 18. Fakkeltog til Nidarosdomen. Påfølgende arrangement med samtale, musikk og lystenning i Nidarosdomen. Biskop Munib Yonan deltar. Her er Kirkelig Dialogsenter medarrangør sammen med Dnk og Norsk Folkehjelp.

Kirkelig Dialogsenter Bergen

Vi jobber i 2024 med:

- Dialog mellom og med det muslimske og jødiske samfunn i Bergen. Detaljene kan vi ikke si noe om ennå, men det er aktivt og godt arbeid.
- Skaper felles møteplasser for kristne, jødiske, muslimer (og andre, men disse i hovedfokus akkurat nå) i form av felles «feiringer». Blant annet Iftar-feiring i kirkene rundt omkring i Bergen og kristne og jødiske feiringer planlegges senere på året.
- Starter opp et ungdomsprosjekt mot skoler med trosfortellinger der ungdom med en tilknytning til et trossamfunn forteller sin egen historie. Vi har med kristne (norske kirke og katolikker), muslimer, jøder og humanister. Fortellingene avsluttes med en panelsamtale med fortellerne der elever kan stille spørsmål.
- Er med Den norske kirke rundt i klasser der de får forespørsler om å snakke med klasser om kirken og trosspørsmål, vi er da med for å vise dialog som metode. Ønske om å ha oss med kom nå for bare et par uker siden da en prest opplever at tema opptar elevene i stor grad uten for mye info.
- Er i samtale med en muslimsk gruppe om å være med i samtaler med lærere om konflikten. Her ønsker også jøder inn, men er enn så lenge vanskelig. Gruppen som til nå trolig vil være med er klar på å jobbe mot islamofobi OG antisemittisme. «Om ikke de andre kan stiller vi opp for dem også» er svaret jeg får fra denne gruppen.
- Vi planlegger en felles bønneveld for konflikten i den ene by-kirken med en muslimsk gruppe som ikke har en moské selv. Alle vil ønskes velkommen til dette. Her vil konflikten få plass og vi håper mange vil stå sammen med oss. Men å få potensielt palestinerne og israelere inn i samme kirke er ennå ustabil.
- Vi planlegger for en konferanse for religiøse ledere/forstandere/leder skikkelser som skal være fast to ganger i året. Tema er ulikt for hver gang. Og første konferanse lan være til høsten og tema vil da trolig være «Gud i byen vår» - hva er utfordrende, hva kan vi lære og hvordan kan vi jobbe bedre sammen. Et annet kan være ekstremisme, i to deler: Del 1): Foredrag om tema og begreper. Del 2): Workshops hvordan jobber vi allerede med dette i vårt trossamfunn, hvordan jobber andre, kan vi gjøre mer og lære av andre? Dette opplegget krever mye planlegging og relasjonsbygging for å klare å vise dem at dette er aktuelt og relevant for dem.

Vi jobber mest med forebygging inn i ungdomsgjenger/skoler og ut mot samfunnet i mye av det vi gjør ellers også. Der forebygging av fordømmer, ekstremisme og hatefulle ytringer står i fokus. Dette igjen er en mulighet til å fange opp konflikter mellom ungdommer eller deres meninger rundt krigen og de kan få veiledning av voksne.

Israelsmisjonen

Uttalelse:

[Den Norske Israelsmisjon oppfordrer til bønn og solidaritet - Den Norske Israelsmisjon \(israelsmisjonen.no\)](https://israelsmisjonen.no)

MKR har vært i kontakt med Israelsmisjonen (som SMM-organisasjon) om denne uttalelsen.

Berit Hagen Agøy 2023.12.04